

Podsumowanie działalności Okręgowego Inspektoratu Pracy w Rzeszowie

W 2020 roku inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Rzeszowie przeprowadzili 3.308 kontroli w 2.977 podmiotach gospodarczych, tj. o 21% mniej w porównaniu do roku 2019 r. Spadek liczby kontroli, liczby skontrolowanych podmiotów oraz wydanych po czynnościach kontrolnych środków prawnych wynika z wprowadzonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii. W konsekwencji na podstawie polecenia Głównego Inspektora Pracy doszło do ograniczenia lub okresowego zawieszenia czynności kontrolnych prowadzonych przez inspektorów pracy.

Ważnym obszarem z zakresu prawa pracy są kontrole dotyczące czasu pracy oraz wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy. Występują ściśle zależności pomiędzy naruszeniami przepisów o czasie pracy a naruszeniami przepisów o wynagrodzeniach. W roku sprawozdawczym do najczęściej ujawnianych nieprawidłowości należy zaliczyć: nieprawidłowe prowadzenie ewidencji czasu pracy, nieokreślenie systemów, rozkładów i okresów rozliczeniowych czasu pracy, zatrudnianie pracowników z naruszeniem przeciętnie pięciodniowego tygodnia pracy, niewypłacanie bądź nieterminowe wypłacanie wynagrodzenia za pracę oraz wynagrodzenia i dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych, wynikających zarówno z przekroczenia dobowej, jak i średnio tygodniowej normy czasu pracy. Niewłaściwe prowadzenie dokumentacji, dotyczącej czasu pracy pracowników przekładało się na nierzetelne i nieprawidłowe rozliczanie czasu pracy, a to z kolei skutkowało niewypłaceniem bądź zaniżeniem należnego świadczenia pieniężnego.

W roku 2020 inspektorzy pracy ujawnili zaległości w wypłacie dla 4,6 tys. pracowników na kwotę prawie 9,2 mln zł. Kontrolowali zakaz zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku

pracy. Liczba takich przypadków ma tendencję spadkową, należy jednak uwzględnić specyficzną sytuację związaną z pandemią SARS-CoV2, która rzutowała zarówno na czynności kontrolne inspektorów pracy (wykonali mniejszą niż zakładano liczbę kontroli), jak i na sytuację pracodawców i pracowników. Z wniosków wysuniętych przez PIP celowym wydaje się rozważenie możliwości wprowadzenia rozwiązań ustawodawczych wprost zakazujących świadczenia pracy na podstawie umów cywilnoprawnych w takich dziedzinach, jak np. pomoc społeczna, opieka zdrowotna, handel, z uwagi na społecznie użyteczny charakter tej działalności oraz odpowiedzialność społeczną.

Inspektorzy pracy prowadzili również kontrole wypłaty minimalnego wynagrodzenia dla osób pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych. Nieprawidłowości ujawnione w czasie czynności kontrolnych to głównie niewypłacenie lub zaniżenie wynagrodzenia zleceniobiorcom i usługodawcom poniżej obowiązującej minimalnej stawki godzinowej oraz nieustalenie w umowach wysokości wynagrodzenia za każdą godzinę wykonywania zlecenia lub świadczenia usługi.

W trakcie kontroli tematyki legalności zatrudnienia i wykonywania innej pracy zarobkowej obywateli polskich skupiono się głównie na badaniu zatrudnienia osób bez potwierdzenia na piśmie w wymaganym terminie rodzaju zawartej umowy i jej warunków, niezgłoszeniu osób zatrudnionych lub wykonujących pracę zarobkową do ubezpieczenia społecznego oraz nieopłacaniu składek na Fundusz Pracy. Kontrole od lat wskazują, że problem ten najczęściej daje się zauważyć w mikroprzedsiębiorstwach i małych przedsiębiorstwach sektora prywatnego, które zajmują się handlem i naprawami, przetwórstwem przemysłowym i budownictwem.

Kontrole legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej

oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców ujawniły znaczny spadek liczby naruszeń, a te stwierdzone polegały jedynie na niedopełnieniu obowiązków formalnych, np. niedokonaniu rejestracji oświadczeń czy dokonaniu samowolnie zmian w warunkach zatrudnienia i powierzeniu pracy na innych warunkach (gorszych) niż te ustalone w zezwoleniach na pracę lub oświadczeniach.

W 2020 roku w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Rzeszowie zbadano okoliczności i przyczyny 81 wypadków przy pracy, w których poszkodowanych zostało łącznie 89 osób, w tym 13 poniosło śmierć na skutek doznanych obrażeń. Po analizie zdarzeń wypadkowych, należy zauważyć wzrost liczby wypadków, do jakich doszło przy pracach związanych z pozyskiwaniem drewna, dużą liczbę zdarzeń, w których poszkodowani ponieśli śmierć lub doznali ciężkiego urazu w wyniku upadku z wysokości na niższy poziom (głównie w budownictwie) oraz w wyniku eksploatacji różnego rodzaju maszyn i urządzeń technicznych (głównie w zakładach branży przemysłowej). Najczęstszymi przyczynami wypadków były: brak skutecznych środków chroniących przed upadkiem z wysokości, brak odpowiedniego nadzoru nad wykonywanymi pracami, tolerowanie odstępstw od zasad bezpiecznego wykonywania pracy przez osoby sprawujące nadzór, eksploatacja maszyn nieposiadających urządzeń ochronnych lub posiadających niesprawne urządzenia.

Przeprowadzono również kontrole przedsiębiorców szeroko pojętej branży budowlanej. Dotychczasowa praktyka wskazuje, że połączenie działań kontrolnych w budownictwie z działalnością promocyjno-prewencyjną przynosi najlepsze rezultaty.

Celem kontroli w zakładach usług leśnych była ocena stanu przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym przepisów bhp, w procesie pozyskania i zrywki drewna. Skala ujawnionych nieprawidłowości świadczy o wciąż

niezadowalającym stanie przestrzegania przepisów bhp przez pracodawców prowadzących prace z zakresu gospodarki leśnej. Istotnym zagadnieniem wymagającym kontroli inspektorów pracy jest coraz większe wykorzystywanie urządzeń, do obsługi których wymagane są kwalifikacje oraz decyzje UDT, zezwalające na ich użytkowanie.

W 2020 roku inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Rzeszowie w celu eliminowania nieprawidłowości wydali 12,6 tys. decyzji, 9,8 tys. wniosków oraz 344 polecenia. Poprawę warunków pracy uzyskano, egzekwując od pracodawców i przedsiębiorców usunięcie występujących w zakładach pracy naruszeń. Wykonanych zostało 86% decyzji i 76% wniosków. W wyniku realizacji wydanych środków prawnych m.in. wyegzekwowano należności dla 2,7 tys. pracowników na ogólną kwotę 3 mln zł. Realizując ustawowe zadanie ścigania wykroczeń przeciwko prawom pracownika, inspektorzy pracy OIP w Rzeszowie w 2020 roku ujawnili 2.034 wykroczenia, z których 58% ujęli w środkach wychowawczych.

W Okręgowym Inspektoracie Pracy w Rzeszowie udzielono w sumie 5,4 tys. porad. W związku z epidemią spowodowaną wirusem SARS-CoV-2 zmienił się w znacznym stopniu zakres tematyczny udzielanych porad, strony często poruszały zagadnienia wynikające z nowych unormowań w zakresie tej tematyki.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Rzeszowie w 2020 roku podjął szereg działań prewencyjno-promocyjnych, mających na celu poprawę warunków pracy i przestrzegania prawa pracy. Ze względu na ogłoszenie stanu epidemii wirusa oraz wprowadzone w związku z tym obostrzenia sanitarno-epidemiologiczne działalność ta w znacznej mierze musiała zostać zorganizowana w nowej formule, tzn. za pośrednictwem elektronicznych środków przekazu.

źródło: rzeszow.pip.gov.pl

Bądźcie odpowiedzialni za ład społeczny i moralny, ład myśli i uczuć, odpowiedzialni za przyjęte na siebie obowiązki, za miejsce, jakie zajmujecie w ojczyźnie, w narodzie, w państwie, w życiu zawodowym. Tą drogą idzie się do wielkości. A narodowi potrzeba wielkości. Nie myślcie, że naród może wypełnić swoje zadanie tylko z pomocą ludzi bez wyrazu, którzy żyją byle jak, aby przeżyć, aby jakoś się odkuć, aby wykręcić się tanim kosztem; dzisiaj na uczelni profesorowi, a jutro na urzędzie czy stanowisku podjętym obowiązkiem. Łatwizna życiowa jest największym wrogiem współczesnej Polski. Nie tylko niekompetencje, ale i nieuczciwość ludzi kompetentnych, wykształconych, znających swoje zadania, nawet dobrze uposażonych, może doprowadzić do straszliwej katastrofy naszej ojczyzny.

Kard. Stefan Wyszyński, 1979 r.